

Administracja i samorząd

POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

Kara za brak odpowiedzi

Gdy prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych pyta, nie warto nie odpowiadać na pytanie. Bierność może sporo kosztować.

ANNA NIEDŹWIECKA

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE („RODO”) zaczęło obowiązywać bezpośrednio w krajowych porządkach prawnych od 25 maja 2018 r. Przedsiębiorcy oraz inne podmioty przetwarzające dane osobowe są zobowiązane do stosowania i przestrzegania zasad wynikających z Rozporządzenia RODO. Często wiąże się to z koniecznością stworzenia odpowiedniej dokumentacji, ale również implementacją środków, które służą do ochrony danych osobowych, np. prowadzeniem rejestrów przetwarzania oraz przygotowaniem klauzul informacyjnych dla pracowników oraz pozyskaniem od pracowników zgód na przetwarzanie konkretnych danych osobowych.

Więcej świadomości prawnej

Oprócz tego, że zwiększył się poziom wiedzy w zakresie ochrony danych osobowych wśród podmiotów przetwarzających dane, wzrosła też ogólna świadomość społeczna w tym zakresie, w szczególności w odniesieniu do konsumentów i pracowników. W przypadku naruszenia danych osobowych uprawnieni często korzystają z przysługujących im środków prawnych, zgłaszając naruszenie podmiotowi bądź korzystając z prawa wniesienia skargi do prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

Jak jest w praktyce

Wskutek skargi złożonej przez osobę fizyczną, wobec której podmiot przetwarzający dane (tj. administrator danych osobowych, podmiot przetwarzający bądź ich przedstawiciel) mógł dopuścić się naruszenia w zakresie przetwarzania danych osobowych, organ nadzorczy, czyli

ZDANIEM AUTORKI

Anna Niedźwiecka

advokat Colectiva Centrum
Inicjatyw Społecznych i Prawnych

Przeglądając decyzje wydane przez prezesa UODO od 2019 roku, w wielu z nich podstawą nałożenia administracyjnej kary finansowej jest naruszenie przepisów Rozporządzenia RODO, polegające na braku współpracy z prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych w ramach wykonywania przez niego jego zadań oraz na niezapewnieniu prezesowi UODO dostępu do informacji niezbędnych do realizacji jego zadań. Orzeczone kary często opiewają na kwoty w dziesiątkach tysięcy złotych. A zatem brak współpracy z organem nadzorczym może słono kosztować. Mając na uwadze wysokie kary orzekane w przypadku braku udzielenia informacji prezesowi UODO, z perspektywy przedsiębiorcy bądź innego podmiotu, któremu zarzuca się naruszenie przepisów RODO, warto odpowiadać na pisma organu nadzorczego i pomagać mu w realizacji jego zadań. Z pewnością zostanie to ocenione przez organ pozytywnie i może stanowić okoliczność łagodzącą przy ustalaniu wysokości kary.

prezes UODO wszczyna postępowanie. Zazwyczaj nakazuje przy tym administratorowi danych osobowych bądź

podmiotowi przetwarzającemu dostarczenie wszelkich niezbędnych informacji związanych z toczącym się postępowaniem. Wynika to z uprawnień organu nadzorczego określonych w art. 58 ust. 1 Rozporządzenia RODO. Zakreśla też podmiotowi odpowiedni termin na przekazanie żądanych informacji z pouczeniem, że brak złożenia wyjaśnień w sprawie będzie skutkowało naruszeniem obowiązku współpracy z organem nadzorczym. W konsekwencji może to doprowadzić do nałożenia na podmiot admini-

stracyjnej kary pieniężnej zgodnie z art. 83 ust. 5 lit. e) Rozporządzenia RODO.

Wysokość kary

Organ nadzorczy wydając decyzję w sprawie nałożenia kary administracyjnej oraz ustalając jej wysokość każdorazowo bierze pod uwagę m. in.:

- charakter, wagę i czas trwania naruszenia,
- umyślny lub nieumyślny charakter naruszenia,
- działania podjęte przez administratora lub podmiot przetwarzający w celu minimalizowania szkody poniesionej przez osoby, których dane dotyczą,
- okoliczność czy podmiot, na który ma być nałożona kara dopuścił się w przeszłości naruszeń w zakresie przetwarzania danych osobowych,
- stopień współpracy z organem nadzorczym w celu usunięcia naruszenia oraz złagodzenia jego ewentualnych negatywnych skutków,
- kategorie danych, których dotyczy naruszenie art. 83 ust. 2 Rozporządzenia RODO.

W zależności od rodzaju naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych kara administracyjna może wynieść do 10 lub 20 mln euro, a w przypadku przedsiębiorstwa do 2 albo 4 proc. całkowitego rocznego światowego obrotu z poprzedniego roku obrotowego.

Współpraca może się opłacać

Nie warto pozostawać biernym w toku postępowania wyjaśniającego przed prezesem UODO licząc na to, że niepodjęcie korespondencji od organu nadzorczego bądź brak udzielenia pisemnych informacji w zakresie żądanym przez organ, uchroni przedsiębiorcę albo inny podmiot przetwarzający dane przed ewentualnymi sankcjami prawnymi. Brak współpracy z organem nadzorczym może stanowić samodzielnie podstawę nałożenia na podmiot kary administracyjnej. Przed nałożeniem kary, organ nadzorczy raz jeszcze wzywa podmiot do przedstawienia sprawozdania finansowego lub innego dokumentu przedstawiającego wysokość obrotu i wyniku finansowego osiągniętego przez nią za rok poprzedni, umożliwiając podmiotowi złożenie wyjaśnień w sprawie pierwotnie zarzucanego naruszenia, co mogłoby wpłynąć łagodząco na wymiar administracyjnej kary pieniężnej orzeczonej w sprawie. Dalszy brak kontaktu z organem nadzorczym skutkować będzie ustaleniem przez prezesa UODO podstawy wymiaru administracyjnej kary pieniężnej w sposób szacunkowy, uwzględniając wielkość podmiotu, specyfikę prowadzonej przez niego działalności lub ogólnie dostępne dane finansowe dotyczącej podmiotu (art. 101a ust.2 Rozporządzenia RODO).

Może warto odpowiadać na pisma organu nadzorczego i pomagać mu w realizacji jego zadań, gdyż brak współpracy z organem nadzorczym może słono kosztować przedsiębiorcę

CZYTELNICZY PYTAJĄ „RZECZPOSPOLITA” ODPOWIADA

Co zrobić z nadwyżką środków

Mam wątpliwość związaną z projektowaniem budżetu na 2024. W budżecie mamy nadwyżkę środków z opłat za zezwolenia na alkohol ok. 50 tys. zł. W tym roku ich nie wydamy w gminie. Czy musimy angażować te środki na 2024 na cele związane z gminnym programem alkoholowym czy można je „zawiesić” w budżecie na 2024 a potem wykorzystać na inne cele? – pyta radna.

MARCIN NAGÓREK

Analizę pytania należy przeprowadzić z uwzględnieniem regulacji ustawy z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W art. 4¹ ust. 1 ww. ustawy postanowiono, że – w celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18. We wspomnianym art. 4¹ ust. 1 ustawy postanowiono, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Natomiast z art. 18 ww. ustawy wynika, że sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wójta (burmistrza, prezydenta miasta), właściwego ze względu na lokalizację punktu sprzedaży, zwanego „organem zezwalającym”. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na podstawie wniosku przedsiębiorcy. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1, wydaje się oddzielnie na następujące rodzaje napojów alkoholowych:

- 1) do 4,5 proc. zawartości alkoholu oraz na piwo;
 - 2) powyżej 4,5 proc. do 18 proc. zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa);
 - 3) powyżej 18 proc. zawartości alkoholu.
- Natomiast w art. 18² ww. ustawy postanowiono, że dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 i 18¹ oraz dochody z opłat określonych w 18¹ będą wykorzystywane na realizację:
- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o których mowa w art. 4¹ ust. 2,
 - 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, w której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2 – i nie mogą być przeznaczane na inne cele.
- Istotne jest to, że ww. dochody z opłat za zezwolenia mają status tzw. szczególnych zasad wykonywania budżetu, co oznacza, że co do zasady, mogą być wykorzystywane jedynie na opisane wyżej cele, w tym przede wszystkim na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Warto dodać, że nadwyżki tych środków mogą także zostać wprowadzone do budżetu kolejnego roku jako przychody, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych z przeznaczeniem na pokrycie deficytu budżetowego. Z podanego przepisu wynika, że deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być sfinansowany przychodami pochodzącymi z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach oraz wynikających z rozliczenia środków

określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków. Założenie to ma uzasadnienie w uchwale Kolegium RIO w Warszawie z 5 lipca 2022 r., w której stwierdzono: Zdaniem Kolegium środki z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które nie zostały wydatkowane w roku otrzymania, mogą zostać wprowadzone w kolejnym roku budżetowym do budżetu jednostki jako przychody pochodzące z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach, tj. jako przychody, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych.

Jednak szczególnie użyteczne w ocenie podanego stanu faktycznego jest stanowisko w wystąpieniu pokontrolnym RIO w Kielcach z 15 czerwca 2022 r.

Natomiast w ramach wniosku pokontrolnego RIO nakazała gminie prawidłowo ustalać kwotę niewydatkowanych dochodów opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w roku poprzednim i ujmować ją w budżecie.

Wniosek

Nadwyżka środków z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych powinna zostać zaangażowana najpierw w projekcie budżetu a następnie w budżecie na 2024 r. na cele wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Nie ma możliwości „zawieszenia” czy przeznaczania na inne cele aniżeli powyższe. Alternatywą jest przeznaczanie ww. środków jako szczególne zasady wykonywania budżetu jako źródło przychodów – z tytułu pokrycia deficytu.